

השחופות שנותרו בידו, ויתן מגיזה זו לכהן, וירויח שלא יתן מגיזת הלבנות הטובה יותר על השחופות [וכן בזכרים ונקבות].

גמרא:

במוקדשין מאי טעמא לא נוהג ראשית הגז?

דאמר קרא: "צאנך" — ולא צאן הקדש.

והוינן בה: טעמא דכתב רחמנא "צאנך", למעט קדשים. הא לאו הכי, הוה אמינא

היו לו למוכר שני מינים של רחלות: שחופות [לא שחורות ולא לבנות]⁹ ולבנות, ומוכר לו ללוקח שחופות אבל לא לבנות, או שהיו לו זכרים ונקבות ומכר לו זכרים אבל לא נקבות — זה נותן ראשית הגז לעצמו, וזה נותן לעצמו [דהיינו, משחופות על שחופות ומלבנות על לבנות].

ובגמרא יתבאר דעצה טובה קא משמע לן התנא, שהרי גיזת הלבנות טובה מזו של שחופות, ושל נקבות רכה משל זכרים, וכדאי למוכר לקנות מחלוקת גיזת שחופות בשיעור שחייב ליתן ראשית הגז על

ב. הטור כתב "אם שייר המוכר קצת גיזה לעצמו", והרמ"א הביאו כהוספה על דברי השו"ע וביאר הגר"א [ס"ק ח] שהבין בדברי הטור כי גם אם קנה אחר שנגזזה והתחייבה, המוכר חייב וכן ביאר בבאר הגולה. וכן מדויק בחילוק שבין דברי השו"ע והרמ"א באופן שלא שייר, שהשו"ע נקט שהלוקח חייב להפריש, כי התחייב בגיזה, ואילו הרמ"א נקט "חייב ליתן" כי רק המוכר התחייב, והלוקח צריך "לתת" את המתנה שקבל בתוך הגיזה שקנה, [ואינו מוכרה לכהן, כי המוכר לא נטל ממנו דמים אלא על שאר הצמר חזו"א ליקוטים לזרעים סק"א]. וראה עוד בסוף הפרק.

9. הרמב"ם [ה"ו] כתב היה הצמר שלהן אדום או שחור או שחום חייבות בראשית הגז. וכתב הכסף משנה שמקורו מלשון משנתנו "צבעו" פטור. ולכאורה דין זה מפורש כאן שהרי "שחופות" בפני עצמן חייבות בראשית הגז, והרמב"ם פירש בפיה"מ שהן "בין שחור ובין אדום או זולתם מן הגוונים", ולפירוש רש"י היה ניחא, שפירש "לא שחור ולא לבן", וביאר התפארת ישראל דהיינו אפור, ואין מכאן מקור

תלוי בנמחלוקת רש"י והרמב"ם בלוקח גז צאנו של נכרי [הובאה בהערה הקודמת], שלדעת רש"י שפטורו אפילו כשלקח במחבר משום שאינו צאנו, גם כשלוקח מחבירו אינו מתחייב. אך לדעת הרמב"ם שהלוקח מעכו"ם פטור רק כשלקח אחר גיזה, הוא הדין בלוקח מחברו במחבר יתחייב הלוקח בראשית הגז, אלא שאם המוכר שייר אמרינן שלא מכר את המתנות ונמצא שהמוכר נותן את המתנות שחייב הלוקח. אולם החזו"א [רד א] כתב שלדעת רש"י שהלוקח גז צאנו של עכו"ם פטור בהכרח שהמוכר גיזתו לחברו אין דעתו להפקיע זכות הכהן, ומשייר את כל הגיזה לעצמו עד שעת החיוב שהיא בעת הגיזה, ורק אחר הגיזה זוכה הלוקח בשאר, ולכן המוכר חייב במתנות ראשית הגז. וגם לדעת הרמב"ם צריך לפרש כן אין המוכר יכול לתת על חיוב הלוקח כי הבעלים מחלקים לראשית הגז.

ובדרך אחרת כתב שגם לדעת רש"י רק הלוקח מעכו"ם נפטר משום שאינו "צאנך", אבל בלוקח מישראל מצרפין את חיוב הלוקח מצד הגיזה וחיוב המוכר מצד הצאן, ולכן יכול המוכר לתת על גיזה זו.